

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee
Munga 18
50088, Tartu

Meie 05.11.2025

nr 10-4/8937-1

Halduskoormuse tasakaalustamise reegli järgimine

Käesoleva aasta maikuus jõustus Vabariigi Valitsuse õigusloome korralduses halduskoormuse tasakaalustamise reegel.¹

Reegel näeb ette, et kui õigusakti eelnõuga kavandatakse muudatust, mille tulemusena suureneb koormus ettevõtjatele või inimestele, tuleb mõju tasakaalustamiseks kavandada muudatus koormuse vähendamiseks. Reegli eesmärk on tagada, et iga uus halduskoormust tekitav kohustus oleks kriitiliselt läbi mõeldud ning möödapääsmatult vajalik.

Tuletan meelde, et reeglit tuleb järgida kõigi õigustloovate aktide ettevalmistamisel – seaduseelnõudes ning ministri määruste ja Vabariigi Valitsuse määruste eelnõudes. Iga eelnõu seletuskirjas peab olema selgelt märgitud, kas ja milliste nõuetega halduskoormus kasvab. Eelnõud, milles tasakaalustamise reegluga ei arvestata, jätab Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastamata.

Palume pöörata tähelepanu järgmisele:

- seletuskirja **sisukokkuvõttes** peab olema esitatud info, kas kavandatavad muudatused mõjutavad inimeste, ettevõtjate või vabaühenduste koormust. Kui mõne muudatuse tagajärjel koormus kasvab, tuleb leida vähendusmeede, ning seda sisukokkuvõttes selgitada. Kui eelnõu halduskoormust ei mõjuta, tuleb seegi sõnaselgelt välja tuua.
- Halduskoormuse ulatust ja mõjutatud sihtrühmi **hinnatakse mõjuanalüüsis** ehk seletuskirja kuuendas osas. Halduskoormus võib tuleneda info- või aruandluskohustusest või kohustuses viia tegevus vastavusse õigusakti nõuetega (vastavuskulu).
- Iga ministeerium peab tagama, et kooskõlastamisele ei esitataks seadus- või määruseelnõu, milles puudub info halduskoormuse tasakaalustamise reegli kohta. Ministeeriumidel tuleb vajadusel **tõhustada majasisest koordineerimist**.
- Reegli järgimist seaduseelnõude puhul seirab Justiits- ja Digiministeerium. Ministri määruste puhul peab reegli täitmise tagama ja seda ka seirama iga ministeerium ise, andmed esitatakse hiljem Justiits- ja Digiministeeriumile. Vabariigi Valitsuse määruste puhul vastutab seire eest Riigikantselei.

¹ Reegli ja selle rakendamise kohta on JDM koostanud juhise: [Halduskoormuse tasakaalustamise juhispdf](https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/c537305b-601f-4ea4-b8aa-d7c47819c34d). Muudatuse eesmärkide ja mõju kohta saab lugeda hea õigusloome ja normitehnika eeskirja muutmiseks koostatud eelnõu seletuskirjast: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/c537305b-601f-4ea4-b8aa-d7c47819c34d>.

Tasakaalustamise reegli kehtestamisest on möödunud viis kuud, kuid endiselt näeme eelnõusid, kus info halduskoormuse kohta puudub, vaatamata näiteks sellele, et eelnõuga tutvudes on selge, et koormus haldusevälistele isikutele suureneb. Ei saa aktsepteerida praktikat, et taolised normid jäävad ülejäänud eelnõu varjus tähelepanuta ning avastatakse pooljuhuslikult alles Riigikogu menetluses. Lisaks rõhutame, et kuigi üks nõue eraldiseisvalt võib olla marginaalse mõjuga halduskoormusele, siis tuleb Vabariigi Valitusel arvestada kumulatiivse mõjuga eri valdkondadele. Ettevõtjad on viimastel aastatel teatavasti korduvalt väljendanud muret üha kasvava halduskoormuse pärast. Seetõttu ei saa õigusloomes jääda tähelepanuta ükski halduskoormust suurendav norm.

Lisaks tasakaalustamise reegli rõhutamisele soovime anda märku ka sellest, et **Justiits- ja Digiministeerium muudab edaspidi enda praktikat seaduseelnõude kooskõlastamisel**. Eelnõud, milles näeme olulisi sisulisi probleeme või mille seletuskirjas esineb ohtralt puudusi, jäävad edaspidi Justiits- ja Digiministeeriumi poolt kooskõlastamata. Probleemid võivad puudutada näiteks põhiseaduspärasuse hindamise kvaliteeti, andmekaitsepõhimõtete arvestamata jätmist, lahenduse vastavust põhiseaduse või valdkondlike seadustega ning mõju hindamist, sh halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamist, järelhindamist jm. Kooskõlastamata jätmist kohaldame senisest enam eelkõige teisel kooskõlastusringil.

Praktika muutmise eesmärk on tagada hea õigusloome põhimõtete järgimine. Õiguslik reguleerimine ei tohi toimuda kergekäeliselt.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Pilleriin Lindsalu 5280482
Pilleriin.lindsalu@justdigi.ee